והגדול יוצא בה דרך [א]עראי חייבת בציצית אין הקטן מתכסה בו ראשו ורובו אע"פ שהגדול יוצא בה עראי פטורה וכן לענין כלאים והוינן בה מאי וכן לענין כלאים אילימא וכן לענין איסורא דכלאים והא אנן תנן [ב]אין עראי בכלאים ואמר רב נחמן בר יצחק וכן לענין סדין בציצית אלא מאי פטורה הטיל למוטלת והא אמרה רבי זירא חדא וזימנא [ג]חדא מכלל דחבירתה איתמר ת"ר טלית כפולה חייבת בציצית ורבי שמעון [ד]פוטר ושוין שאם כפלה ותפרה [ה]שחייבת תפרה פשיטא לא צריכא דנקטה בסיכי רבה בר הונא איקלע לבי רבא בר רב נחמן חזייה דהוה מיכסי טלית כפולה ורמי ליה חוטי עילוי כפילא איפשיטא ואתא חוטא וקם להדי רישיה אמר ליה לאו היינו כנף דכתב רחמנא באורייתא אתא שדייה איכסי גלימא אחריתי אמר ליה מי סברת [ו]חובת גברא הוא [ז]חובת טלית הוא זיל רמי לה לימא מסייע ליה [ח]חסידים הראשונים כיון שארגו בה שלש היו מטילין בה תכלת שאני חסידים דמחמרי אנפשייהו ופליגא דמלאכא דמלאכא אשכחי' לרב קטינא דמיכסי סדינא אמר ליה קטינא קטינא סדינא בקייטא וסרבלא בסיתוא ציצית [ט]של תכלת מה תהא עליה אמר ליה ענשיתו אעשה אמר ליה בזמן דאיכא ריתחא ענשינן אי אמרת בשלמא חובת גברא הוא היינו דמחייב דלא קא רמי אלא אי אמרת חובת טלית הוא הא לא מיחייבא אלא מאי חובת גברא הוא נהי דחייביה רחמנא כי מיכסי טלית דבת חיובא כי מיכסי טלית דלאו בת חיובא היא מי חייביה רחמנא אלא הכי קאמר ליה [כ]טצדקי למיפטר נפשך מציצית אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כלי קופסא חייבין בציצית ומודה שמואל [ל]בזקן [מ]שעשאה לכבודו שפטורה מ"ט [1]אשר תכסה בה אמר רחמנא האי לאו לאיכסויי עבידא בההיא שעתא [נ]ודאי רמינן ליה משום [2]לועג לרש חרף עושהו אמר רחבה אמר ר' יהודה טלית [ס]שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש לא יתפור תניא נמי הכי טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור תוך שלש רבי מאיר אומר לא יתפור וחכ"א יתפור [ע]ושוין שלא יביא אפילו אמה על אמה ממקום אחר ובה תכלת ותולה בה [פ]ושוין שמביא תכלת ממקום אחר ותולה בה ובלבד

והגדול יוצא בה עראי. שאינו בוש לצאת בה לשוק: **אילימא וכן לענין איסורא דכלאים.** דאי אין קטן מתכסה בה אין בה משום כלאים אם נארג בה כלאים: **והתנן אין עראי בכלאים.** כלומר אין דין עראי בכלאים שאע"פ שאין הגדול יוצא בה עראי יש בה משום כלאים אם נארג בה כלאים: **ואמר רב נחמן.** מאי וכן לענין כלאים וכן לענין סדין בציצית אלמא ציצית בטלית שאין בה שיעור יש בה משום כלאים: **אלא מאי פטורה.** דקאמר לעיל [מ:] ואפילו בטלית פטורה כגון הטיל למוטלת דכי שריא רחמנא כלאים בציצית לגמרי אישתרו: **חדא וזימנא.** לעיל [שם] הטיל למוטלת כשרה וכיון דמתכשרא בהך בתרא וכל שכן בקמא אי הוה פסיק לבתרא פשיטא דאין בה משום כלאים דהא כולה ציצית מיקרו: **חדא מכלל חברתה איתמר.** מכלל דהטיל למוטלת כשרה איתמר הך דכלאים: **טלית כפולה.** שהיתה ארוכה כשתים וכפלה: **ורבי שמעון פוטר.** שאם תפשט נמצאת ציציות באמצעיתה: **שאם (א) תפרה חייבת.** דלא תפשט: **דנקטה בסיכי.** ברוק"ש. ל"א תפירה רחבה בשטי"ר וקשיא לי הא דאמר בסוף הקומץ (לעיל לו: ע"ש) האי מאן דחייטיה לגלימא כו': **איפשיט.** הטלית היו ציצית באמצעיתה שהיתה רחבה כפלים בקומתו והיתה כפולה והכפל מוטל על ראשו ושני הראשין של טלית למטה מאחוריו ושתי ציציות היו בקרן האחד ושנים בשני ראשי הכפל מקום שארכו כלה וכשנפשטה היה (ב) תחוב כולו בה ונמצאו שתי ציציות של כפל באמצע הטלית כנגד ראשו של רבא: **לאו היינו כנף.** דהא באמצעיתה עומדין: **מי סברת חובת גברא הוא.** לקיים מצות ציצית באחת מהן דתיפטר בהך אחריתי: **חובת טלית הוא.** ואפילו עשר יש לך טעונות ציצית: **מסייע ליה.** דחובת טלית הוא: **הראשונים כו'.** ואי חובת גברא הוא למה לה ציצית עד שיתכסה בה: **ופליגא דמלאכא.** דרבה בר רב הונא דהמלאך אומר דחובת גברא היא: **דמיכסי סדינא.** דלא הוה ליה ציצית כדאמרינן לעיל [מ:] משום כסות לילה: **סרבלא.** כגון אותן שלנו שהן עגולין ואין לה אלא שני כנפים [למטה] דפטורה מציצית: [**סרבלא.** מנטי"ל בלע"ז]: **הא לא מיחייבא.** הן טלית דסדין ודסרבלא ומאי איכפת ליה: **נהי דחייביה רחמנא] כי מיכסי טלית בת חיובא.** הראוי לציצית חייביה רחמנא (ג) לגברא לאהדורי בתר טלית דחיובא ולאכסויי בה מי [חייביה]: **אלא הכי קאמר ליה טצדקי למיפטר עצמך מציצית.** תבקש תחבולות לפטור עצמך מציצית. טצדקי תחבולות וחבירו בבבא קמא בפרק הכונס (דף נו.) כל טצדקי דאית לה למיעבד עבדה: **כלי קופסא.** טליתות הראויין לציצית אף על פי שמקופלת ומונחת בקופסא חייבת בציצית דהואיל ועומדת היא להתכסות בה אשר תכסה בה קרינא ביה: **לכבודו.** לתכריכין: **בההיא שעתא.** כשלובשין אותו למת: **ודאי רמינן ליה.** מטילין ביה ציצית דאי לא רמינא דמי כלועג כלומר איפטר ליה ממצות: **חוץ לשלש.** למעלה משלש אצבעות משפת הכנף: **יתפור.** ולא חיישינן דילמא פייש מידי מן חוט התפירה ויניחם ויוסיף עליו עד ד' חוטים לשם ציצית ואיכא תעשה ולא מן העשוי דהא חוץ לג' לא חזו לתלות ציצית כדאמרינן לקמן [ע"ב]: **בתוך שלש.** הראוי להניח שם ציצית: **לא יתפור.** דהכא חיישינן להכי כדפרישנא: **ממקום אחר.** מטלית אחרת ויש בה תכלת ותולה בה משום דעל כנפי בגדיהם [במדבר טו] בעינן וכנף זה לא היה מנגד זה בשעת עשיה: **ושוין שמביא תכלת.** מתיר ציצית מטלית אחרת ותולה בה דהכא ליכא ולא מן העשוי דהא צריך לחזור ולכורכה ולתקנה כאן כבתחילה:

דאמרינן לקמן (דף מד.) טלית שאולה כל ל' יום פטורה מן הציצית מכאן ואילך חייבת ואפי' של כלאים ואע"ג דפטור מדאורייתא דאין לחלק כיון דלגבי גברא דהוי דידיה ליכא כלאים וכן לנשים והא דאמרינן (לקמן מג.) גבי הכהנים נהי דבעידן עבודה אישתראי שלא בעידן עבודה לא לא דמי כלל דהא כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך לומר שבמקום גדילים תלבש שעטנז משמע דכל לבישה שרא רחמנא ועוד דבטלית שעשוי להנאתו חייב הכתוב כלאים אבל בגדי כהונה לא לביש אלא בעידן עבודה ועוד אומר ר"ת דבגדי כהונה נמי שלא בעידן עבודה שרו והכי קאמר נהי דבעידן עבודה אישתראי כלומר המיוחדים לעבודה שלא בעידן עבודה כלומר אותם שאינם מיוחדים לעבודה לא אישתראי וכן מוכח בתוספתא דכלאים דתניא בגדי כהונה ובגדי כהן גדול אין בהם משום כלאים בגדי כ"ג שיצא במדינה חייב במקדש בין לשרת בין שלא לשרת פטור וצ"ע אי צילה דומה למדינה דחייב וי"ל דחייב מדרבנן והיינו עובדא דשמעון הצדיק פרק בא לו (יומא דף סט.) דעת לעשות לה' הפרו תורתך בדרבנן נמי שייך הפרה מיהו לא משמע הכי אלא נראה טפי דחייב מדאורייתא ואין לדמות מקומות למדינה דבמדינה ליכא שום היתר ותדע דהתם לא מפליג בין שעה הראויה לשרת לשעה שאינה ראויה לשרת והא דאמרינן פרק בא לו (גם זה שם) גבי בגדי כהונה שמקפלין אותן תחת ראשיהן דלאו דווקא [תחת ראשיהן אלא שלא כנגד ראשיהן] משום כלאים היינו בהצעה דלא דמי ללבישה דשרא רחמנא אבל גבי ציצית אין לחלק בין הצעה ללבישה ובספרי תניא כסות המיוחד ליום ולילה חייב בציצית רבי יהודה בן בבא אומר ביחוד בטלו חכמים את כסות של אשה מן הציצית ולא חייבו בטלית אלא מפני שבעלה מתכסה בו לכך נראה דכלאים בציצית שרי בין ביום בין בלילה בין לאשה:

חדא מכלל דחבירתה איתמר. פירש בקונט' בתרייתא מכלל קמייתא ואיפכא נראה דבתרייתא משמיה דשמואל קאמר לה:

ענשיתו [אעשה. כי האי * [שאין] אדם חייב] לקנות טלית המחוייב אם אין לו אבל עשה גמור אפילו בית דין שלמטה היו מכין אותו עד שתצא נפשו: **הכי** קאמר ליה טצדקי למפטר נפשך מציצית. ומ"מ אי לאו חובת גברא לא שייך למיענש עליה כיון דלית ליה ובקונטרס גרס אלא ומשמע דלא מוכח מידי:

רמינן ליה. פירשתי בפרק בתרא דנדה (דף סא:):

ובלבד

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ה ועי' בכ"מ טוש"ע א"ח סימן טז בהג"ה:
כה ב מיי' פ"י מהלכות כלאים הלכה יח סמג עשין כו טוש"ע יו"ד סימן שא סעיף ד:
כו ג מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה יז טוש"ע א"ח סימן י סעיף ו:
כז ד מיי' שם טוש"ע שם:
כח ה מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה יא סמג עשין כו [טוש"ע א"ח סימן כד סעיף א]:
כט ו מיי' שם הלכה י ועיין בכ"מ טוש"ע א"ח סימן יט סעיף א:
ל ז טוש"ע יו"ד סימן שנא סעיף ב ועי' בהג"ה:
לא ח מיי' פ"א שם הלכה יד טוש"ע א"ח סימן טו סעיף ד:
ט [מיי' שם הלכה יג]:
י [מיי' שם]:

◆

שיטה מקובצת

א] והא אמרה ר' זירא כו'. ליכא למימר דפריך לשמואל מהא [illegible]

מסורת הש"ס

א) כלאים פ"ט משנה ב, ב) [מגילה כד: וש"נ], ג) [לקמן מג:], ד) [עי' תוס' ברכות יח: ד"ה ויאמר], ה) [לעיל מ:], ו) [עי' תוס' לעיל מ. ד"ה סדין כו'], ז) כותן, רש"ל, ח) ארוכה כפלים, רש"ק, ט) בקרנות האחד. רש"ק, י) חסידים הראשונים. רש"ק, כ) אדרבא. רש"ק, ל) לציצית הס"ד אח"כ ד"ה מי חייביה כו' בה הס"ד והשאר יש למחוק. רש"ק, מ) דלאתי רש"ל, נ) ד"ל מקדש בגלילה, ס) מקדש למדינה. רש"ק, ע) דווקא תחת ראשיהן אלא כנגד ראשיהן משום. רש"ק, פ) דרב קטינא סבר חובת טלית הוא עיין רש"ל, צ) [מלחמות כתובות סו.], ק) [ועי' תוס' ברכות יח. ד"ה למחר וכו' ותי"ט שם על לידין].

◆

תורה אור השלם

1. גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה: דברים כב יב
2. לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה: משלי יז ה

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאם כפלה ותפרה שחייבת דלא תפשט: (ב) ד"ה איפשיט וכו' וכשנפשטה היה תחוב כולו: (ג) ד"ה נהי וכו' רחמנא אבל מי חייביה רחמנא לגברא לאהדורי:

◆

גליון הש"ס

גמ' טצדקי. עיין ערכין דף ג ע"ב תוס' ד"ה הכל חייבין: תוס' ד"ה ענשיתו וכו' שאין אדם חייב. עיין פסחים קיג ע"ב תוס' ד"ה ואין לו:

◆

לעזי רש"י

ברוק"ש [ברוקי"ש]. יהרות.
בשטי"ר. להכליב.
מנט"ל [מנטי"ל]. גלימה.

◆

רבינו גרשום

(וכן לענין איסורין דכלאי' דאי אין הקטן כדי להתכסות) וכן לענין איסורין דכלאים דכי אין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו אף על פי שהגדול יצא בה עראי אין בה משום כלאים: והתנן אין עראי פוטר מאיסור כלאים. אלא חייב על עראי כעל קבע אפי' בטלית קטנה: וכן לענין סדין בציצית אם אין הקטן מתכסה בה ראשו ורובו חייבת משום כלאים והיכי אומר אפי' בטלית פטורה אין בה משום כלאים: אלא מאי אפי' בטלית פטורה דקאמר שאם הטיל ציצית לסדין שכבר מוטלת לה ציצית בתחלה: והאמר ר' זירא חדא זימנא הטיל למוטלת כשרה. ההיא מכלל דהא איתמר: טלית כפולה שהיתה גדולה כשתים וכפלה חייבת בציצית ור' שמעון פוטר דאי רמי ליה כשהיא כפולה זימנין דמפשטא ולא קאי חוטא להדי כנף: בסוכי. אפילו בלע"ז. (חייבת) חובת טלית היא ואף על גב דלא מיכסית בה אסור להניחה בלא ציצית: כיון שבצעו בה ג' לאלתר כשנארגה כולה קודם שהסירוה מן העץ היו מטילין לה ציצית קודם שתהא ראויה להתכסות אלמא דסברי דחובת טלית היא. הא דקאמר דחובת טלית היא היינו פליגא דמלאכא. מלאך ממש. סרבלא מקטורן שאין לו ד' כנפים: סדינא. לפי שאסרו תכלת בסדין לא הוה רמי: ענשיתו אעשה אם אין אדם מקיים מצות עשה כגון ציצית: א"ל בזמן ריתחא ענשינן אפי' אעשה: הא לא [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com